

Схема оцінювання тесту з української мови та літератури –10 клас, 2017 р.

Тестові завдання	Можливі варіанти відповідей	Схема оцінювання
<p>1. Спираючись на текст, дайте відповіді на питання одним складним реченням.</p>	<p>а) Для Маланки настали кращі часи, тому що (бо) Андрій був на (при) роботі, вони з Гафійкою теж заробляли, а тому голодні не сиділи (не голодували). б) Маланці не давали спокою чутки про те, що землю будуть ділити. в) Маланка прокидалася по ночах тривожна, вся зрошена потом, від страху, що її мрії про землю залишаться нездійсненними: вона боялася, що багатії не віддадуть землі біднякам.</p>	<p>Усього 6 б. * По 2 б. за кожну правильну відповідь.</p>
<p>2. Доберіть і запишіть назву, яка відповідає темі прочитаного уривку.</p>	<p>Думи про землю. Нива Маланчиних сподівань. Мрії Маланки про землю (про кращу долю).</p>	<p>Усього 2 б. 3 б. за правильну відповідь.</p>
<p>3. Запишіть подані сполучення слів, замінивши виділені слова синонімами з тексту.</p>	<p>а) <i>незабаром</i> почнуть ділити – скоро почнуть ділити; б) <i>соковитим</i> листом – сочистим; в) не віддасть <i>селянину</i> – мужику; г) <i>не сумуй</i>... поділять – не журися.</p>	<p>Усього 2 б. По 0,5 б. за кожний правильно дібраний синонім.</p>
<p>4. До виділених слів самостійно доберіть і запишіть антоніми.</p>	<p>Сиділи <i>голодні</i> – ситі, (неголодні, нагодовані). Котилась <i>радість</i> – котився сум, (смуток, печаль, мука). Не оддасть <i>багач</i> – бідняк (убогий, злиденник). Вона <i>прокидалась</i> – засинала (засипала).</p>	<p>Усього 4 б. По 1 б. за кожний правильно дібраний антонім.</p>
<p>5. Випишіть по два приклади трьох різних видів тропів (художніх засобів), використаних М. Коцюбинським у наведеному уривку. Поясніть одним реченням роль будь-якого з них.</p>	<p>1. Епітети: <u>синій сочистий лист, сухі, чорні руки, повні, свіжі, багаті ниви, холодний піт, гостре око, тепла, маленька і добра думка, холодна думка, родюча нива; ніч темна, сліпа і глуха</u> тощо; 2. Метафори: <u>надії прохались до серця; із уст в уста, од хати в хату, з села в село – котилась радість; чутки носились в повітрі; сміється лука ранніми росами; котились низом ниви, стелились горбами; нива – божя постіль; серце боліло дивитись; поле потиху шептало і потішало; зносить Гафійка красу і літа по наймах; зчорніє, зів'яне на чужій праці; небо задивилось в озерце (квітучого льону); червоні сап'яні... процвітають на ниві; земля пишається красою</u> тощо. 3. Порівняння: <u>чутки ...наче походили з зіллям, чутки пливли, як</u></p>	<p>Усього 9 б. По1 б. за кожний правильно дібраний троп + 3 б. за правильне його тлумачення.</p>

хмари, чутки носились в повітрі, мов пил з квіток, земля диха ... теплом, як колись мамині груди; червоні сап'янці... процвітають на ниві, неначе мак тощо.

4. Уособлення (персоніфікація): чутки ожили, колос співає, лука сміється, подає голос ...серце, земля подає голос; обзиваються руки; земля диха; поле ...шептало і потішало та ін.

5. Антитеза: холодна думка – тепла думка, багач – мужик, ниви не людські, а панські, чужа земля (нива) – своя.

Автор використовує епітети «синій сочистий лист, повні, свіжі, багаті ниви, родюча нива» для того, щоб змалювати велику силу, красу і родючість землі.

Чи: Епітети «сухі, чорні руки» допомагають уявити не тільки зовнішність Маланки, а й її внутрішні риси – працьовитість, безмежну любов до землі, бажання без упину трудитися на ній.

Чи: Епітет «ніч темна, сліпа і глуха» передає тривогу, безнадію Маланки, її страх безконечного очікування такого жаданого поділу землі.

Метафори «надії прохались до серця; із уст в уста, од хати в хату, з села в село – котилась радість; чутки носились в повітрі, серце боліло дивитись; тепла, маленька і добра думка ... щось шепотіла Маланці і вела за собою на поле» пробуджують у нашій уяві картини тривоги, сумнівів, страждань Маланки в очікуванні довгожданого поділу землі.

Чи: Метафори «сміється лука ранніми росами, котились низом ниви, стелились горбами; нива – божя постіль, земля пишається красою, небо задивилось в озерце» допомагають відчутти особливе, індивідуально опоетизоване ставлення героїні до землі, її таїн і природи в цілому.

Чи: Промовисті метафори «зносить Гафійка красу і літа по наймах; зчорніє, зів'яне на чужій праці» змальовують неминучість важкої долі бідної, безземельної селянки, приреченої на важку працю і злидні.

	<p>Метафора «червоні сап'янці... процвітають на ниві» допомагає відчутти жагу Маланки стати господаркою землі, заможною хазяйкою, у якої є все, у тому числі і омріяні, але такі недосяжні впродовж вісімнадцяти років червоні сап'янці.</p>	
<p>6. Поясніть значення фразеологізмів.</p>	<p>Задирати носа – задаватися (чванитися). Хоч в око стрельни – дуже темна ніч (темно). Як п'яте колесо до воза – зовсім не потрібний (зайвий). Хоч з лица воду пий – гарний (вродливий).</p>	<p>Усього 4 б. По 1 б. за кожен правильну відповідь.</p>
<p>7. Запишіть наведені нижче слова, знявши ризик.</p>	<p>До побачення, будь ласка, без сумніву, будь-хто, будь із ким, білосніжний, північно-західний, споконвіку, час від часу, щодуху.</p>	<p>Усього 5 б. по 0,5 б. за кожен правильну відповідь.</p>
<p>8. На місці крапок вставте, де потрібно, пропущені літери, апостроф, запишіть слова, знімаючи ризик.</p>	<p>Давнє, знайоме й близьке слово. Це не той сірий жорстокий клапот, що як п'явка тягне з людини сили, а сам родить будяк; це щось чарівне, принадне, що одвіку манить стомлену душу, переливається, грає на сонці як мрія, як щось невимовне, од чого змінилася б доля і вище піднялись би води життя понад берегами.</p> <p>Маланка пішла на поле. Припала вухом до безбережної ниви, як чайка грудьми до моря, і слуха, як стиха лущить зерно з перестиглого колоса, м'яко падає на землю, як плаче нива золотими сльозами. Їй жалко, немов дитину, хоч воно й панське. Стає на коліна, розгортає стебло і збирає червоні зерна так обережно, ніжно, любовно, наче немовлятко виймає з купелі. Хлібець святий!</p>	<p>Усього 5 б. По 0,25 б. за кожен правильну відповідь.</p>
<p>9. Вставте, де потрібно, пропущені розділові знаки.</p>	<p>Земля! Бренькнуло слово, як висока струна, і настроїло серце. Земля – дар божий, як повітря, як сонце... Маланка подумала: «Яка ти розкішна, земле. Весело засівать тебе хлібом, прикрашать зеллом, завітчать квітами. Весело оброблять тебе. Тільки тим недобра, що не горнешся до бідного. Для багатого пишаєшся красою, багатого годуєш, зодягаєш, а бідного приймаєш лише в яму... Але пождіть, пождіть! Ще дочекають наші руки обробляти свої ниви, свої городи, свої садки... Поділять тебе, земле, ой поділять. Ох, боже, боже, хоч на старість зазнати того щастя – дитину свою вивести в люди...» (За М. Коцюбинським).</p>	<p>Усього 4 б. По 0,25 б. за кожен правильну відповідь.</p>

<p>10. Відредагуйте речення.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Незважаючи на труднощі сьогодення, у нас побудували нову школу. До цього у нас було два старих навчальних корпуси, де ми навчалися (вчилися) і проводили всі заходи. Минулого тижня в нашій школі запровадили самоврядування (самоуправління) і кожен клас по черзі чергував (був черговим) у їдальні. 	<p>Усього 10 б. По 1 б. за кожен правильну відповідь.</p>
<p>11. Обведіть кружечком літеру, що позначає правильну відповідь.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Б. «Fata Morgana (3 сільських настроїв)» А. Повість 	<p>Усього 2 б. По 1 б. за кожен правильну відповідь.</p>
<p>12. Як ви розумієте назву твору М. Коцюбинського «Fata Morgana (3 сільських настроїв)». Дайте відповідь 2-3 реченнями.</p>	<p>Назва повісті тісно пов'язана з однією з головних героїнь – Маланкою Волик. «Fata morgana» – марево, віковична мрія селян мати свою землю, працювати на ній своїми руками, пестити кожен стеблину, кожен листочок. Ця споконвічна мрія нібито здійснилася на коротку мить і, як марево, зникла – ворожа, жорстока земля «збунтувалася і втекла з рук».</p>	<p>Усього 4 б. за умови правильної відповіді.</p>
<p>13. Установіть відповідність між твором та його героями, з'єднавши стрілочками рядки.</p>	<p>М. Коцюбинський «Тіні забутих предків» → Омелько, Маруся, Карпо, Лаврін, Мотря, Мелашка</p> <p>І. Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я» → Іван Палійчук, Марічка Гутенюк, Палагна, Юра</p> <p>Марко Вовчок «Інститутка» → Панночка, стара пані, лікар, Устина, Прокіп</p>	<p>Усього 3 б. По 1 б. за кожен правильну відповідь</p>
<p>14. Напишіть листа до одного з улюблених героїв твору, який ви вивчали у 10-му класі (5–6 речень).</p>		<p>Усього 10 б. 5 б. за зміст + 3 б за правильну побудову тексту + 2 б за дотримання стилю епістолярного жанру.</p>

<p>15. Висловіть власні міркування у формі есе за темою «Якби земля могла говорити, вона сказала б...» (10–12 речень).</p>		<p>Усього 15 б. 10 б. за зміст + 3 б за правильну побудову тексту +2 б. за логічну послідовність викладу думок.</p>
<p>15. Запишіть відомі вам свята зимового календарного циклу українського народу (щонайменше 5).</p>	<p>Святої Катерини, святого Андрія, святого Миколая, Святий вечір, Різдво, Щедрий вечір, Новий рік, Йордан (Водохрещі).</p>	<p>Усього 5 б. По 1 б. за кожен правильну відповідь</p>
<p>16. Назвіть народні тваринні символи України (щонайменше 5). Поясніть значення двох із них.</p>	<p>Кінь, тур, ластівка, соловейко, лелека (зозуля, голуб і голубка) та ін. <u>Кінь</u> – символ вірності, відданості, волі. <u>Ластівка</u> – символ добробуту, щастя, подружньої злагоди, весни і відродження природи. <u>Соловейко</u> – співець добра і кохання, символ весни і волі, високого натхнення і неперевершеного таланту. <u>Лелека</u> – символ любові до батька-матері, сімейного благополуччя, любові до рідної землі, Батьківщини. <u>Зозуля</u> – символ суму і вдівства, весни і водночас нещастя і страждань нерозважливої матері. Віщий дар зозулі виявляється у тому, що вона може «накувати» людині її долю: довгі роки життя, щасливе або нещасливе заміжжя тощо. <u>Голуб</u> – символ Святого Духа, а також – щирої любові, злагоди й ніжності. <u>Голуб і голубка в парі</u> – символ вічної й вірної любові. Для всього людства – це птах усеземної любові, птах миру.</p>	<p>Усього 7 б. По 1 б. за кожен правильну відповідь + 2 б за правильне тлумачення.</p>

Усього 97 б.

* За кожен помилку знімається 0,25 б.